

Lovforslag nr. L 137. Fremsat den 4. december 1991 af socialministeren (Else Winther Andersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social bistand og lov om social pension

(Ret til plejehjemsophold m.v. i en anden kommune og udvidelse af forsøgsreglerne)

§ 1

I lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 817 af 6. december 1990, som senest ændret ved lov nr. 406 af 6. juni 1991, foretages følgende ændringer:

1. I § 11 indsættes som nr. 3:

»3) når pågældende har ophold i kommunen efter reglerne i § 83 stk. 2-3.«

2. I § 11 indsættes som nye stykker:

»Stk. 2. Ud over de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, kan det ved aftale mellem kommunalbestyrelserne i fraflytnings- og tilflytningskommunen bestemmes, at fraflytningskommunen fortsat afholder fraflytningskommunens udgifter efter denne lov, når der anvises en person en ældrebolig i medfør af lov om boliger for ældre eller personer med handicap. Aftalen gælder, så længe den pågældende bor i ældreboligen.

Stk. 3. Aftaler, der er indgået efter stk. 2, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

3. I § 83 indsættes efter *stk. 1* som nye stykker:

»Stk. 2. Personer, der er godkendt til optagelse i plejehjem eller beskyttet bolig efter stk. 1, eller som opfylder betingelserne for at få anvist en ældrebolig, har, når ganske særlige forhold taler for det, ret til at blive optaget i institution eller få anvist en ældrebolig i en anden

kommune. Det er en forudsætning, at pågældende opfylder betingelserne for at blive optaget i plejehjem eller beskyttet bolig eller få anvist en ældrebolig i den kommune, hvor institutionen eller ældreboligen er beliggende.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter nærmere regler om betingelserne for at blive optaget i en institution eller få anvist en ældrebolig efter stk. 2.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 4 og 5.

4. I § 138 b, *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt. som nyt pkt.:

»Endvidere kan der på tilsvarende måde gives tilladelse til andre forsøgsordninger, der sigter mod at give større variation i tilbud til personer, som af helbredsmæssige grunde har behov for støtte.«

§ 2

I lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 497 af 4. juli 1989, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 400 af 6. juni 1991, indsættes i § 58 efter *nr. 2* som nyt nr.:

»3) En ældrebolig efter lov om boliger for ældre eller personer med handicap, som pågældende har opnået i medfør af § 11, stk. 2, og § 83, stk. 2, i lov om social bistand.«

Nr. 3 og 4 bliver herefter nr. 4 og 5.

§ 3

Loven træder i kraft d. 1. januar 1992.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget indeholder forslag om:

- 1) Ret til plejehjemsophold, beskyttet bolig eller anvisning af en ældrebolig i en anden kommune
- 2) Udvidelse af forsøgsreglerne i § 138 b.

ad 1) Efter bilstandslovens § 10, stk. 1, tilkommer kompetencen til at træffe afgørelser om bistand efter loven som udgangspunkt kommunalbestyrelsen i opholdskommunen.

Opholdskommunen har både den stedlige kompetence i sagen, dvs. er *handlekommune* og den økonomiske forpligtelse til at yde bistand, dvs. er *betalingskommune*.

Afgørelseskompetencen og det økonomiske ansvar er således som udgangspunkt placeret hos den samme myndighed, hvilket i almindelighed giver sikkerhed for, at hensynet til at sikre den bedst mulige ressourceudnyttelse bliver inddraget i afgørelserne.

Opholdskommunen har altid pligt til at træde til med bistand, men det er ikke i alle situationer denne kommune, der skal bære den kommunale andel af udgiften ved den bistand, der må ydes.

Ifølge lovens § 11 kan den kommunale andel af udgiften kræves refunderet, f.eks. når en person ved medvirken fra en anden kommune eller offentlig myndighed er optaget i institution eller i pleje i den nuværende kommune. I denne situation kan den aktuelle opholdskommune kræve sine udgifter til institutionsplads refunderet af den tidligere opholdskommune.

Reglerne om, at en tidligere opholdskommune i visse situationer bevarer betalingsforpligtelsen, skal modvirke fristelsen til at flytte økonomisk belastende klienter til andre kommuner og dermed frigøre sig for betalingsforpligtelsen. Endvidere tilsigter reglerne en jævn fordeling af de økonomiske byrder vedrørende institutionsklienter eller sagt med andre ord en beskyttelse af »institutionskommuner«.

Med mellemrum dukker der dog konkrete tilfælde op, hvor lovens regler om kommunernes betalingsforpligtelse ikke virker tilfredsstillende. Der kan nævnes den situation, hvor en person – typisk af fa-

miliemæssige grunde – ønsker en plejehjemsplads i en anden kommune. Dette bliver afslået af opholdskommunen, eventuelt med den begrundelse, at man i opholdskommunen har ledig plejehjemskapacitet. Kommunen ønsker derfor ikke at blive forpligtet til at refundere udgifter til en plejehjemsplads i en anden kommune.

I den forbindelse bemærkes, at kommunerne afholder 100% af udgifterne til ophold i plejehjem for personer over 67 år. Da et plejehjemsophold typisk vil være en varig foranstaltning, kan der derfor blive tale om betydelige udgifter, der skal afholdes af den henvisende kommune i det enkelte tilfælde.

Det er regeringens opfattelse, at problemet med plejehjemsflytninger til en anden kommune i mange tilfælde – i overensstemmelse med henstillinger fra Socialministeriet – i praksis løses ved, at de involverede kommuner indgår aftaler, som tilgodeser klientens ønsker om en plejehjemsplads uden for opholdskommunen.

Det er imidlertid også regeringens opfattelse, at der under ganske særlige forhold bør være en egentlig ret for ældre personer til at blive optaget i plejehjem i en anden kommune end opholdskommunen. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis ansøgeren har så nærtstående boende i den anden kommune, at det er afgørende for den pågældende at bevare den tætte kontakt. Ved nærtstående forstås børn, søskende og andre med en nær tilknytning til ansøgeren. Der kan således ikke stilles krav om et egentligt slægtskabsforhold.

Der kan også foreligge ganske særlige forhold, hvis ansøgeren af fx religiøse eller andre ganske særlige grunde ønsker at blive optaget i et plejehjem, som ligger i en anden kommune.

Tilsvarende situationer kan opstå i forbindelse med ældre personers ønske om at få anvist en ældrebolig i en anden kommune. Der stilles derfor også forslag om, at en person har ret til at få anvist en ældrebolig i en anden kommune, når pågældende har en særlig familiemæssig tilknytning til denne, jf. ovenfor.

Med dette lovforslag vil der i disse undtagelsessituationer blive tilvejebragt en sådan ret.

I overensstemmelse med grundprincippet i bistandslovens opholdskommuneregler foreslås det, at de kommunale merudgifter, der er forbundet med opholdet i tilflytningskommunen, afholdes af den tidligere opholdskommune (fraflytningskommunen). De nærmere vilkår vil blive fastlagt efter forhandling med de kommunale parter.

Endvidere stilles der, efter ønske fra Ældreboligrådet og de kommunale organisationer, forslag om, at kommunerne kan træffe aftale om, at den tidligere opholdskommune afholder udgifter, når der anvises en ældre eller en person med et handicap en ældrebolig i en anden kommune. En sådan mulighed foreligger ikke efter de gældende regler, når en person får ophold i en bolig, der ikke hører under bistandsloven.

En tilsvarende regel om aftale om mellemkommunal refusion er vedtaget i Boligministeriets lov nr. 376 af 6. juni 1991 om individuel boligstøtte. Det siges i lovens § 76, at en opholdskommune ved aftale kan få sin nettoudgift til boligstøtte til en person, der ønsker ophold i en ældrebolig i en anden kommune, refunderet af en tidligere opholdskommune. Der foreslås endvidere, at den tidligere bopælskommune bevarer pligten efter pensionslovgivningens bestemmelser, jf. lovforslagets § 2.

ad 2) Endelig foreslås det at udvide forsøgsområdet i bistandslovens § 138 b sådan, at der, ligesom det allerede er sket med hensyn til tilbud til børn, gives muligheder for forsøg inden for andre områder end de institutionsformer, der er omtalt i afsnit VI og VII. Der lægges op til forsøg med nye tilbud til personer, som af helbredsmæssige grunde har behov for støtte. Der vil være mulighed for, at kommunerne udbetaler et kontantbeløb til ældre, der selv har et ønske herom, således at der kan købes hjælp efter egne ønsker og behov. Forslaget sigter mod at give kommunerne og de ældre større valgfrihed med hensyn til service og tilbud i øvrigt på ældreområdet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget indebærer ikke merudgifter for det offentlige under et og påvirker ikke de økonomiske forhold mellem staten og kommunerne.

De økonomiske konsekvenser, herunder de byrdefordelmæssige konsekvenser, vil blive drøftet med de kommunale parter.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1.

Forslaget giver mulighed for, at opholdskommunen kan kræve sine udgifter ved opholdet refunderet af den tidligere opholdskommune, såfremt opholdet i kommunen skyldes en af de ganske særlige grunde, der er nævnt i forslagets nr. 3.

Til nr. 2.

Efter bistandslovens § 16 kan uenighed mellem kommunerne om deres forpligtelser efter loven indbringes for klagemyndighederne. Bestemmelsen vedrører en aftale mellem kommunerne, og for at skabe klarhed om § 16 er det foreslået, at aftaler efter bestemmelsen ikke kan indbringes for klagemyndighederne.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3.

Forslaget skal sikre, at personer, der er visiteret til en plejehjemsplads, en beskyttet bolig eller har fået anvist en ældrebolig i en kommune, får en ret til at blive optaget i et plejehjem, en beskyttet bolig eller få anvist en ældrebolig i en anden kommune, såfremt der foreligger ganske særlige forhold. Optagelse og anvisning af bolig i tilflytningskommunen sker i øvrigt på tilsvarende vilkår, som gælder for kommunens egne borgere.

For så vidt angår anvisning af ældrebolig bemærkes det, at retten til at anvise en ældrebolig efter § 17, stk. 1, i lov om boliger for ældre og personer med handicap, tilkommer den kommune, hvori ældreboligen er beliggende. Forslaget indebærer således, at når den pågældende er eller bliver anvist en ældrebolig i tilflytningskommunen efter ovennævnte § 17, stk. 1, og samtidig opfylder betingelserne efter forslaget til § 83, stk.2, påhviler betalingsforpligtelsen for ydelser efter den sociale lovgivning fortsat fraflytningskommunen.

Socialministeren fastsætter nærmere regler om kriterierne for optagelse i plejehjem eller for anvisning af ældrebolig i andre kommuner.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4.

Forslaget sigter mod at udvide forsøgsområdet, således at der også kan godkendes forsøg med nye tilbud til personer, som af helbredsmæssige grunde har behov for støtte.

Forsøg for denne persongruppe har hidtil kun været mulige vedrørende andre institutionsformer end dem, der er omtalt i afsnit VI og VII. Det foreslås, at der gives tilsvarende muligheder for personer, der ikke er optaget i en institution eller hvor forsøg ønskes med andet indhold end nye institutionsformer.

Baggrunden for forslaget er først og fremmest at give mulighed for, at ældre, som af helbredsmæssige grunde har behov for støtte, får større mulighed for valg af service og tilbud i øvrigt fra kommunerne.

Efter bestemmelsen vil der være mulighed for, at kommunerne udbetaler ældre, der selv har et ønske herom, et kontantbeløb, sådan at de kan købe bistand til hjælp efter egne ønsker og behov. Der tænkes herved på hjælp til aflastning af pårørende, som har påtaget sig plejen af den ældre, eller hjælp, som kan indgå som supplement i øvrigt i den løsning, som den ældre selv har valgt til at dække et aktuelt behov for hjælp. Der kan f.eks. være tale om hjælp, når den pågældende bor i bofællesskab med andre ældre i en ældreegnet bolig, eller hjælp til ophold, som ligger ud over de tilbud, som kommunen normalt stiller til rådighed. Der kan f.eks. være tale om en institutionslignende bolig med et højere serviceniveau end det normale for kommunerne eller amtskommunerne. Forsøgene skal indstilles af kommunen eller amtskommunen og godkendes af socialministeren. Dette giver mulighed for at følge forsøgene og på grundlag af erfaringerne at tage stilling til, om der skal ske en generel ændring af de muligheder, der er efter bilstandsloven.

Til § 2

Efter pensionslovens § 58 betragtes en kommune fortsat som bopælskommune, hvis en pensionist optages i en af de institutionstyper, der er nævnt i bestemmelsen, i en anden kommune. Forslaget udvider bopælskommuneforpligtelsen til også at omfatte optagelse i ældreboliger.

Bopælskommuneforpligtelsen indebærer bl.a., at kommunen skal modtage ansøgning om pension, tilkende pension eller afgive indstilling til revaliderings- og pensionsnævnet, beregne og udbetale pension.

Efter de regler, der gælder fra 1. januar 1992, skal den kommune, der har truffet afgørelse om førtidspension eller har afgivet indstilling herom, afholde 50 pct. af udgifterne til førtidspension m.v. i de første 6 år efter tilkendelsen.

Ved optagelse i institutioner omfattet af § 58 afholder bopælskommunen den kommunale del af udgiften, så længe førtidspensionisten er optaget i institutionen i en anden kommune og indtil pensionisten efter tilkendelsen af pension sammenlagt har boet uden for institutionen i 6 år, jf. § 52, stk. 3.

Hvis en pensionist er flyttet til en ny kommune efter pensionstilkendelsen og derefter optages i en institution i en 3. kommune, ændrer det ikke tilkendelseskommunens betalingsforpligtelse efter reglerne i § 52.

Der henvises i øvrigt til forslagets almindelige bemærkninger.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

I lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 817 af 6. december 1990, som senest ændret ved lov nr. 406 af 6. juni 1991, foretages følgende ændringer:

1. I § 11 indsættes som nr. 3:

»3) når pågældende har ophold i kommunen efter reglerne i § 83 stk. 2-3.«

2. I § 11 indsættes som nye stykker:

»Stk. 2. Ud over de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, kan det ved aftale mellem kommunalbestyrelserne i fraflytnings- og tilflytningskommunen bestemmes, at fraflytningskommunen fortsat afholder fraflytningskommunens udgifter efter denne lov, når der anvises en person en ældrebolig i medfør af lov om boliger for ældre eller personer med handicap. Aftalen gælder, så længe den pågældende bor i ældreboligen.

Stk. 3. Aftaler, der er indgået efter stk. 2, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

§ 11. Opholdskommunen kan kræve sin del af udgifterne til bistand refunderet af en tidligere opholdskommune,

- 1) når pågældende ved medvirken fra en anden kommune eller offentlig myndighed er anbragt i institution eller pleje i kommunen,
- 2) når pågældendes ophold i kommunen skyldes indkaldelse til aftjening af værnepligt eller indlæggelse i sygehus og lignende behandlingsinstitution.

3. I § 83 indsættes efter *stk. 1* som nye stykker:

»Stk. 2. Personer, der er godkendt til optagelse i plejehjem eller beskyttet bolig efter stk. 1 eller som opfylder betingelserne for at få anvist en ældrebolig, har, når ganske særlige forhold taler for det, ret til at blive optaget i institution eller få anvist en ældrebolig i en anden kommune. Det er en forudsætning, at pågældende opfylder betingelserne for at blive optaget i plejehjem eller beskyttet bolig eller få anvist en ældrebolig i den kommune, hvor institutionen eller ældreboligen er beliggende.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter nærmere regler om betingelserne for at blive optaget i en institution eller få anvist en ældrebolig efter stk. 2.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 4 og 5.

§ 83. Kommunalbestyrelsen træffer bestemmelse om optagelse i et plejehjem eller en beskyttet bolig.

Stk. 2. Krav om fraflytning af boligen for beboere i plejehjem og beskyttede boliger kan kun gennemføres, såfremt kravet støttes på forhold, der kan sidestilles med en af de i lejelovens kapitel XIII nævnte opsigelsesgrunde.

Stk. 3. Afgørelse om fraflytning kan, også i tilfælde, hvor optagelse er sket i andre institutioner end dem, kommunalbestyrelsen sædvanligvis stiller til rådighed for kommunens indbyggere, indbringes for amsankenævnet, i Københavns og Frederiksberg Kommuner for Den Sociale Ankestyrelse.

4. I § 138 b, *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt. som nyt pkt.:

»Endvidere kan der på tilsvarende måde gives tilladelse til andre forsøgsordninger, der sigter mod at give større variation i tilbud til

personer, som af helbredsmæssige grunde har behov for støtte.«

§ 138 b. Socialministeren kan efter indstilling fra kommunalbestyrelsen eller amtsrådet tillade, at der for en forsøgsperiode oprettes andre socialpædagogiske tilbud for børn og andre institutionsformer for børn og voksne end dem, der er omtalt i afsnit VI og VII. På tilsvarende måde kan der gives tilladelse til andre forsøgsordninger, der sigter mod at nedbringe ventelister til dagtilbud for børn.

Stk. 2. Socialministeren kan i forbindelse med en tilladelse efter stk. 1 godkende betalingsordninger og ordninger vedrørende udgiftsfordeling, selv om ordningerne fraviger reglerne herom. Forældrebetalingen kan dog ikke ved sådanne ordninger fastsættes højere end den sædvanlige forældrebetaling for tilsvarende pædagogiske tilbud for samme aldersgruppe i kommunen.

Stk. 3. Socialministeren kan efter indstilling fra kommunalbestyrelsen eller amtsrådet for en forsøgsperiode godkende ordninger, der fraviger reglerne om udgiftsfordelingen, også når det drejer sig om foranstaltninger uden for afsnit VI og VII.

§ 2

I lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 497 af 4. juli 1989, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 400 af 6. juni 1991, indsættes i § 58 efter nr. 2 som nyt nr.:

»3) En ældrebolig efter lov om boliger for ældre eller personer med handicap, som pågældende har opnået i medfør af § 11, stk. 2, og § 83, stk. 2, i lov om social bistand.«

Nr. 3 og 4 bliver herefter nr. 4 og 5.

§ 58. En kommune bevarer pligten efter § 57, hvis den får en person optaget på en af følgende institutionstyper i en anden kommune:

- 1) Almindelig og særlige plejehjem efter bistanndslovens § 79, stk. 1, og § 112, stk. 2.
- 2) Beskyttede boliger efter bistanndslovens § 79, stk. 2.
- 3) Institutioner for personer med vidtgående fysiske og psykiske handicap efter bistanndslovens § 112, stk. 1.
- 4) Alle institutioner under sygehusvæsenet.